Perubahan Struktur Eksport Malaysia

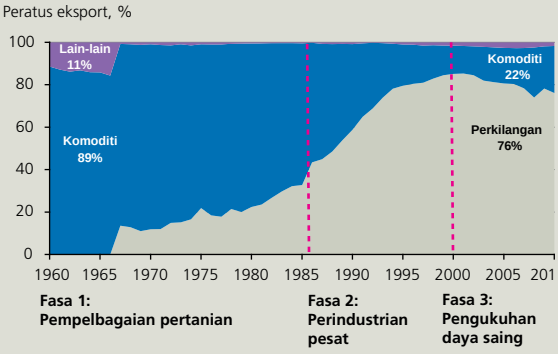
PENGENALAN

Sektor eksport Malaysia telah melalui perubahan penting sepanjang lima dekad yang lalu. Sejajar dengan perindustrian ekonomi negara, komposisi eksport beransur-ansur beralih daripada sebahagian besarnya berasaskan keluaran pertanian dan perlombongan pada tahun 1960-an, kepada barangan perkilangan pada tahun 1980-an. Pembangunan dan perkembangan sektor perkilangan adalah begitu pesat sehinggakan menjelang akhir tahun 1990-an, sektor ini mencakupi lebih 80% daripada jumlah eksport negara. Malah, barangan perkilangan kekal sebagai komponen terbesar eksport negara (Rajah 1).

Sejak tahun 2000, dua trend yang nyata dilihat dalam struktur eksport Malaysia. Pertama, tumpuan utama yang telah diberikan kepada eksport keluaran elektrik dan elektronik (E&E) beransur-ansur beralih kepada barangan perkilangan bukan E&E dan komoditi. Trend penting kedua ialah kepelbagaian pasaran eksport Malaysia. Rencana ini mengupas mengenai perubahan dalam struktur eksport Malaysia sejak tahun 2000, mengenal pasti faktor pendorong kepada kewujudan trend ini dan menggariskan secara am cabaran utama yang akan dihadapi oleh sektor eksport pada masa yang akan datang.

Rajah 1

Malaysia telah berkembang maju daripada pengeksport komoditi utama kepada terutamanya pengeksport barangan perkilangan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

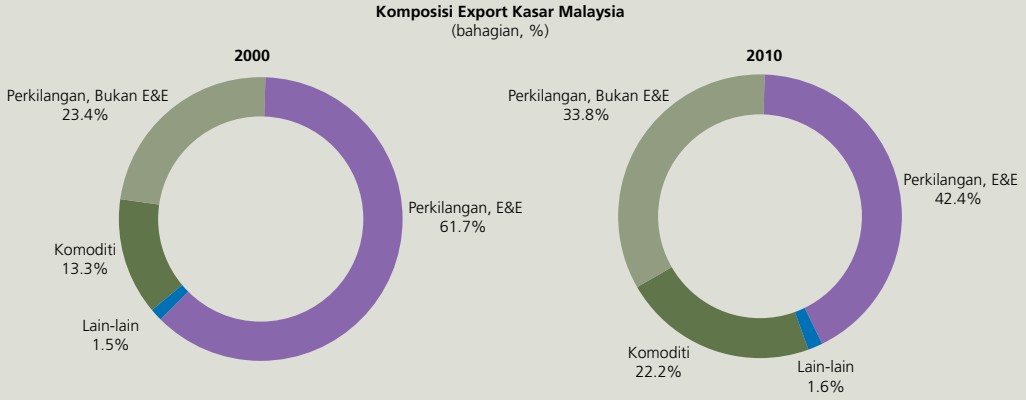
PERUBAHAN STRUKTUR SEKTOR EKSPORT MALAYSIA SEJAK TAHUN 2000

Komposisi keluaran eksport lebih pelbagai

Meskipun E&E terus mencakupi sebahagian besar daripada jumlah eksport Malaysia (42.4% pada tahun 2010), bahagian eksport perkilangan bukan E&E meningkat dengan stabil daripada 23.4% kepada 33.8% pada dekad yang lalu. Dalam tempoh yang sama, bahagian komoditi dalam jumlah eksport juga lebih tinggi, daripada 13.3% kepada 22.2% (Rajah 2).

Rajah 2

Bahagian perkilangan bukan E&E dan komoditi semakin meningkat sejak sedekad lalu

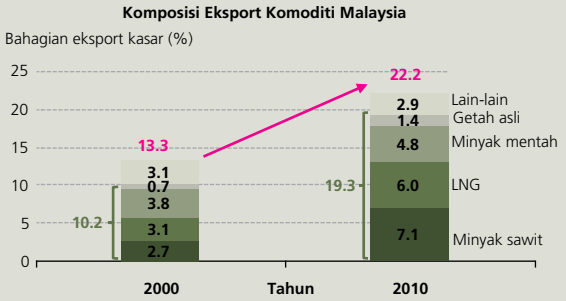
Nota: Angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

Peralihan komposisi eksport ini mencerminkan beberapa faktor. Pertama, **permintaan dunia terhadap bahan mentah yang semakin meningkat**. Sebagai negara yang kaya dengan sumber asli dalam sektor seperti pertanian dan perlombongan, Malaysia berada pada kedudukan yang baik untuk meraih manfaat daripada pertambahan permintaan dunia terhadap bahan mentah, khususnya daripada ekonomi yang pesat membangun di Asia. Faktor ini telah menyumbang kepada peningkatan bahagian eksport komoditi Malaysia dalam dekad yang lalu. Empat komoditi utama – minyak sawit, gas asli cecair (LNG), minyak mentah dan getah asli – mencakupi sebahagian besar daripada peningkatan bahagian komoditi dalam eksport kasar pada tempoh tersebut (Rajah 3).

Rajah 3

Peningkatan bahagian komoditi dalam eksport kasar Malaysia didorong terutamanya oleh empat komoditi utama

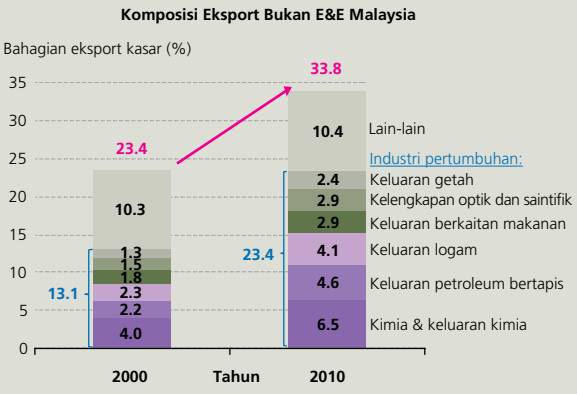
Nota: Angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

Faktor kedua yang menyumbang kepada perubahan dalam komposisi eksport ialah tumpuan yang lebih mendalam terhadap **aktiviti perkilangan hiliran bernilai tambah lebih tinggi**. Ini dicerminkan dalam corak pelaburan yang semakin berintensif modal dalam sektor perkilangan, dengan pelaburan modal bagi setiap pekerja dalam projek perkilangan yang diluluskan meningkat daripada RM381,450 pada tahun 2000 kepada RM557,894 pada tahun 2011. Sepanjang dekad yang lalu, Malaysia telah muncul sebagai pengeksport utama dalam industri bukan E&E penting seperti kimia dan keluaran berkaitan kimia, keluaran petroleum bertapis dan keluaran getah, berikutan terdapatnya bahan mentah dalam negara selain usaha berterusan untuk menaikkan kedudukan sektor bukan E&E dalam rantaian nilai. Industri-industri tersebut mencatat pertumbuhan yang begitu pesat sehingga menjadi penyumbang utama kepada peningkatan bahagian keluaran perkilangan bukan E&E dalam eksport kasar Malaysia (Rajah 4). Peranan sektor bukan E&E yang semakin penting turut dicerminkan dalam perubahan corak pelaburan dalam sektor perkilangan Malaysia. Berbanding dengan sektor E&E, pelaburan langsung asing dalam sektor bukan E&E telah menjadi semakin penting sejak beberapa tahun yang lalu (Rajah 5).

Rajah 4

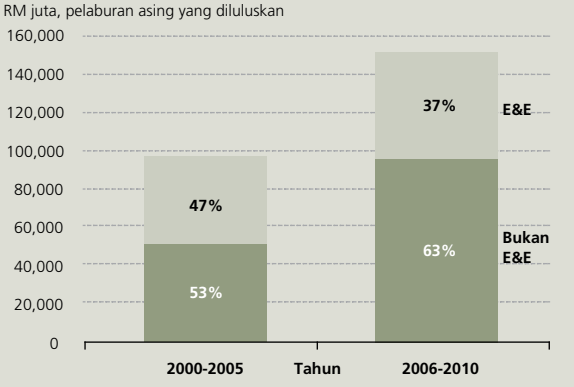
Peningkatan bahagian bukan E&E dalam eksport kasar Malaysia didorong terutamanya oleh enam industri pertumbuhan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

Rajah 5

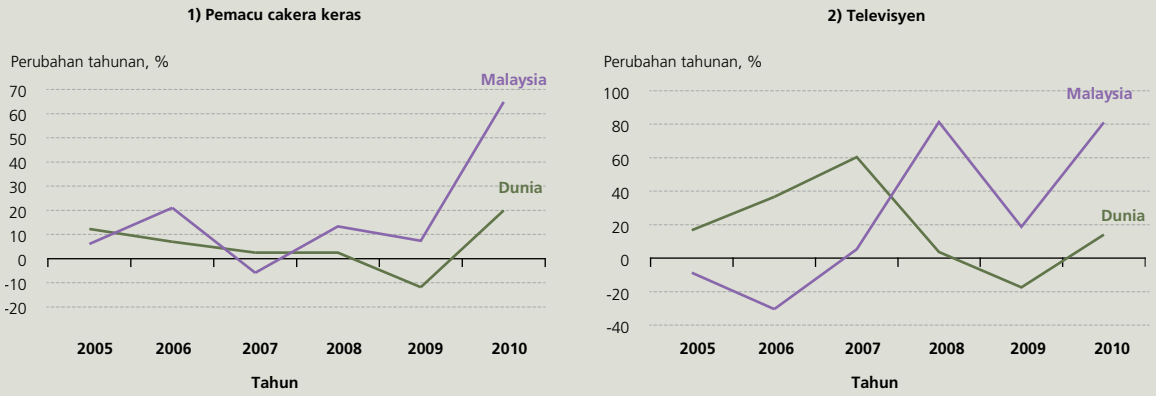
Bahagian bukan E&E dalam jumlah pelaburan asing yang diluluskan meningkat sejak sedekad lalu

Sumber: Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia

Rajah 6

Pertumbuhan pesat segmen E&E menyokong prestasi eksport E&E Malaysia

Sumber: World Trade Atlas, UN Comtrade dan pengiraan Bank Negara Malaysia

Perubahan dalam komposisi eksport turut mencerminkan **pergantungan yang semakin berkurang terhadap keluaran E&E** disebabkan oleh trend yang bertukar daripada komputer peribadi kepada peranti elektronik mudah alih lebih terkini seperti *tablet* dan telefon pintar – segmen pertumbuhan baharu yang penglibatan Malaysia masih lagi kecil. Namun begitu, sektor E&E terus menjadi penyumbang penting kepada pertumbuhan eksport Malaysia, dengan segmen seperti pemacu cakera keras dan keluaran elektrik pengguna seperti televisyen mencatat prestasi yang kukuh (Rajah 6). Prestasi sektor E&E juga terus disokong oleh keupayaannya untuk terus berkembang dalam bidang kelebihan berbanding baharu seperti industri solar dan diod pancaran cahaya (LED).

Destinasi pasaran eksport Malaysia lebih pelbagai

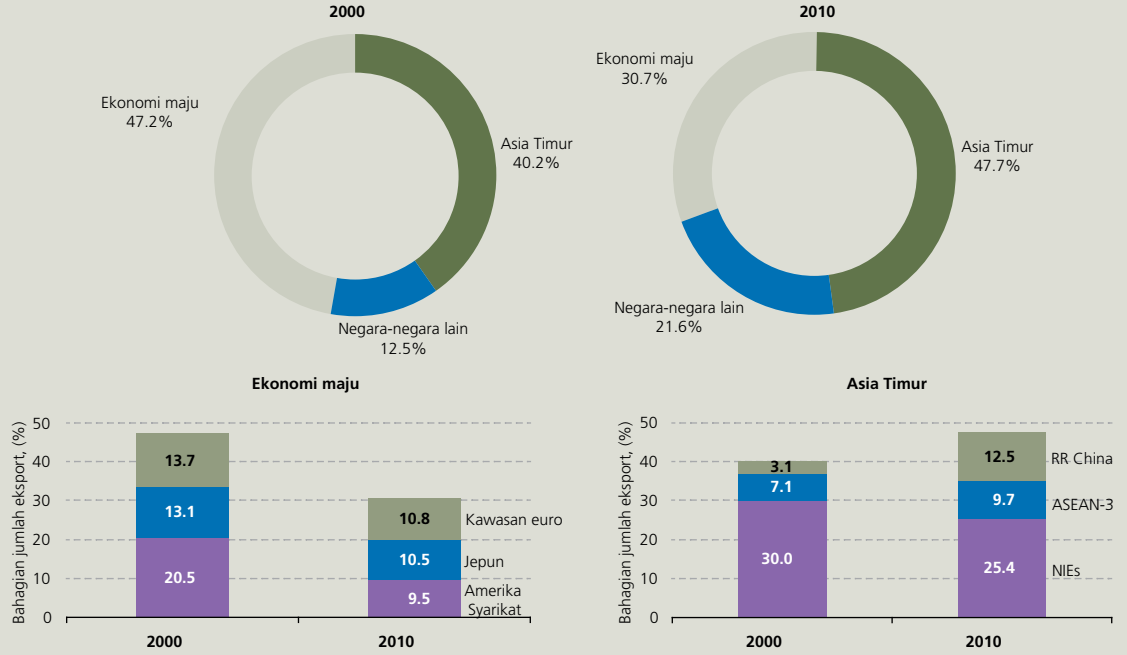
Satu lagi trend yang semakin ketara ialah **destinasi eksport Malaysia yang lebih pelbagai**. Meskipun bahagian eksport Malaysia ke pasaran tradisional seperti AS, Jepun dan Kesatuan Eropah (EU) masih tinggi, permintaan daripada ekonomi serantau, terutamanya Asia Timur, telah meningkat dengan nyata sejak tahun 2000 (Rajah 7). ASEAN[1] kekal sebagai pasaran eksport utama dengan mencakupi kira-kira 25% daripada jumlah eksport Malaysia. Paling ketara ialah hubungan perdagangan yang semakin erat dengan negara Asia lain, khususnya Republik Rakyat China (RR China) dan India. Bahagian eksport Malaysia ke RR China naik empat kali ganda daripada 3.1% pada tahun 2000 kepada 12.5% pada tahun 2010. Selaras dengan peningkatan eksport tersebut, import Malaysia dari RR China juga meningkat, lantas menjadikan negara itu sebagai rakan perdagangan terbesar Malaysia. Hubungan perdagangan dua hala yang semakin meningkat dengan RR China juga telah menjadikan Malaysia sebagai rakan perdagangan terbesar negara itu di Asia Tenggara. Melangkaui sempadan Asia, perdagangan Malaysia dengan Australia dan New Zealand, serta pasaran baharu di Timur Tengah dan Amerika Latin juga meningkat.

Struktur eksport Malaysia yang berubah sepanjang dekad yang lalu juga perlu dilihat dalam konteks **pertumbuhan serentak ekonomi sedang pesat membangun**. Kumpulan ekonomi ini dijangka mencatat pertumbuhan dua kali lebih pantas berbanding dengan ekonomi maju dan akan mencakupi lebih separuh daripada pertumbuhan global keseluruhan menjelang tahun 2025[2]. Selaras dengan perkembangan ini, kelas pertengahan global baharu kini muncul dalam negara-negara tersebut lantas membawa perubahan kepada corak penggunaan global dengan meningkatnya kepentingan

[1] ASEAN merujuk kepada Singapura, Thailand, Indonesia, Vietnam, Filipina, Brunei Darussalam, Myanmar, Kemboja dan Laos.
[2] World Bank 2011, *Global Development Horizons 2011: Multipolarity: The new global economy,* Washington DC.

Rajah 7

Asia Timur merupakan destinasi eksport utama Malaysia yang semakin penting

* ASEAN-3 merujuk kepada Thailand, Indonesia dan Filipina
* NIEs merujuk kepada Singapura, Hong Kong SAR, China Taipei dan Korea

Nota: Angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

perbelanjaan penggunaan dalam kalangan ekonomi sedang pesat membangun. Peralihan dalam kelompok pengguna global dari sudut geografi ini turut mengubah corak perdagangan global, dengan aliran perdagangan bukan sahaja daripada ekonomi maju kepada ekonomi sedang pesat membangun, malah dalam kalangan ekonomi sedang pesat membangun itu sendiri. Sejajar dengan perkembangan tersebut, komposisi produk dan destinasi eksport Malaysia juga berubah, dengan fokus yang lebih besar terhadap ekonomi sedang pesat membangun. Perubahan ini dijangka mengurangkan pendedahan Malaysia terhadap kejutan luaran memandangkan eksport negara tidak lagi terlalu bergantung pada sesuatu produk ataupun ekonomi tertentu.

CABARAN UTAMA PADA MASA HADAPAN

Meskipun Malaysia berjaya mencapai kemajuan yang nyata dalam usaha mempelbagaikan komposisi dan pasaran eksportnya sepanjang dekad yang lalu, dua cabaran utama masih perlu dihadapi dalam usaha berterusan untuk memastikan prestasi eksport terus mampan pada masa hadapan. Pertama, dalam jangka masa terdekat ini, permintaan eksport khususnya daripada ekonomi maju dijangka kurang memberangsangkan berikutan ketidakpastian yang meningkat terhadap prospek pertumbuhan global. Risiko permintaan luar negeri yang lebih perlahan boleh menjejaskan prestasi sektor eksport Malaysia secara keseluruhan, khususnya dalam industri yang lebih bergantung pada ekonomi maju, seperti sektor E&E. Kedua, kebangkitan beberapa ekonomi sedang pesat membangun yang utama, terutamanya di Asia, akan menjadikan persaingan lebih sengit dalam pasaran dunia bagi keluaran perkilangan, khususnya dalam eksport keluaran perkilangan berkos rendah dan yang intensif pekerja. Trend ini dijangka mencabar daya saing sektor eksport Malaysia, lantas meningkatkan lagi keperluan bagi syarikat di Malaysia untuk beralih kepada aktiviti bernilai tambah lebih tinggi.